

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Randvoorwaarden voor *succesvolle* *inwonerparticipatie*

Handvatten op basis van onderzoek naar
de ervaringen van professionals en inwoners

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Wat is inwonerparticipatie?	4
Werkwijze	5
Handvatten voor succesvolle inwonerparticipatie	6
Ontwikkel een gezamenlijke visie en spreek hierbij duidelijke rollen af	
Betrek inwoners zo vroeg mogelijk	
Creëer een veilige omgeving en vertrouwde sfeer voor inwoners	
Zet in op ondersteunend en transparant leiderschap	
Wees bereid om inwoners een grotere rol te geven bij het plannen en implementeren van zorg en gezondheidsbeleid	
Houd rekening met en adresseer scheve machtsverhoudingen tussen inwoners en professionals	
Onderzoek en sluit aan bij de motivaties voor participatie van inwoners	
Realiseer zichtbare en snelle successen om inwoners betrokken te houden	
Investeer in inwoners zodat ze kennis, zelfvertrouwen en middelen hebben om te participeren	
Inzetten op bovenstaande handvatten vraagt om investering in een passende participatieomgeving	
Tot slot	11
Referenties	12

Voorwoord

Veel regionale en lokale netwerken, zorg- en ondersteuningsorganisaties, gemeenten en GGD'en zijn op zoek naar hoe zij inwonerparticipatie succesvol kunnen vormgeven. Dit kan op verschillende manieren en hierbij kunnen organisaties, professionals en inwoners verschillende behoeften hebben. Maar wat zijn randvoorwaarden voor succesvolle inwonerparticipatie? Wat hebben inwoners nodig om tot hun recht te komen bij inwonerparticipatie, en hoe kun je hier als organisatie of professional een rol in spelen?

Deze publicatie geeft netwerken en organisaties handvatten om inwoners succesvol te kunnen betrekken en ondersteunen bij inwonerparticipatie. De informatie is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar inwonerparticipatie bij regionale initiatieven in Nederland en op internationale literatuur (de Weger et al., 2022a). Dit product is onderdeel van de [lerende evaluatie Juiste Zorg op de Juiste Plek \(JZOJP\)](#).

Wat is inwonerparticipatie?

Het gaat in deze publicatie over inwonerparticipatie voor de zorg en ondersteuning. Dit is het betrekken en ondersteunen van inwoners bij het plannen en implementeren van (zorg)beleid, verlenen van zorg of ondersteuning, en bij het verbeteren van de gezondheid en leefbaarheid van wijken.

Inzet op inwonerparticipatie betekent dat er gezocht wordt naar hoe inwoners (meer) zeggenschap en eigenaarschap kunnen hebben over hoe de zorg eruit ziet in hun eigen wijk, gemeente of regio (O'Mara-Eves et al., 2013; De Weger et al., 2018). De literatuur maakt onderscheid tussen inwonerparticipatie op verschillende niveaus:

- Consultatieniveau, bijvoorbeeld door input op te halen via enquêtes of focusgroepen.
- Communicatieniveau, bijvoorbeeld door in gesprek te gaan via online platforms, themabijeenkomsten of burgerpanels.
- Participatieniveau, bijvoorbeeld doordat inwoners een rol hebben in inwonerinitiatieven, stuurgroepen, of dorps- en cliëntenraden.

Inwonerparticipatie kan een meer formele, langdurige vorm hebben (bijvoorbeeld door het creëren van actieve rollen van inwoners in besluitvormingsstructuren), maar het kan ook gaan over een meer informele, sporadische input voor interventies en beleid (De Weger et al., 2018 & 2020; RIVM, 2021.).

Verschillende uitgangspunten

Inwoners en professionals hebben mogelijk verschillende uitgangspunten als het gaat om inwonerparticipatie.

Zo denken inwoners bijvoorbeeld aan participatie die

- niet organisatorisch is ingestoken;
- aan de hand van de energie, kracht en dynamiek van inwoners wordt vormgegeven,
- plaatsvindt binnen een flexibel proces dat nieuwe soorten van samenwerking tussen gemeenschappen en instellingen vergt.

Dit betekent dat inwoners participatie zien als een beweging vanuit henzelf, en niet van de overheid. Het is een manier om zaken vanuit een ander perspectief te kunnen belichten, buiten de kaders van het systeem van zorg- en welzijnsorganisaties om.

Met professionals en organisaties bedoelen we onder andere beleidsmedewerkers, projectleiders en dorpsondersteuners, maar ook professionals die namens zorg- en welzijnsorganisaties praten. Zij zien inwonerparticipatie als het gesprek tussen inwoners en organisaties over wat er nodig is in gemeenschappen.

Professionals maken een onderscheid tussen inwonerparticipatieprojecten en inwonerinitiatieven. Zo ervaren zij dat inwonerparticipatieprojecten worden opgezet door instellingen waarbij professionals in de lead zijn. Hierbij erkennen zij het belang dat interventies meer patiënt/inwoner-gericht zijn, en dat instellingen niet alleen zelf bedenken wat goed is voor inwoners, maar hierover overleggen met inwoners. Bij inwonerinitiatieven verwachten zij dat inwoners in de lead zijn en zij als professionals een meer faciliterende rol hebben.

Deze verschillende uitgangspunten maken het vormgeven en ondersteunen van inwonerparticipatie complex. Bovendien is het succes van de vormgeving en ondersteuning van inwonerparticipatie afhankelijk van vele andere factoren, zoals transparantie, vertrouwen, communicatie, organisatiecultuur, en organisatorische sensitiviteit. Onderstaande handvatten geven meer zicht op de rol van deze factoren en hoe hier succesvol mee om te gaan.

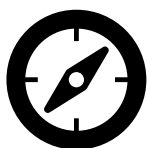
Werkwijze

Op basis van wetenschappelijk literatuuronderzoek en onderzoek naar de ervaringen in zes Nederlandse regio's die bezig waren met het implementeren en doorontwikkelen van inwonerparticipatie, zijn er handvatten voor het succesvol realiseren van inwonerparticipatie ontwikkeld. Dit onderzoek is gebaseerd op de realist evaluation methode, waarbij niet enkel is gekeken wat wel of niet werkt, maar ook waarom dit zo is. In dit onderzoek zoomden we in op verschillende vraagstukken die in de regio's naar boven kwamen: hoe ontwikkelt inwonerparticipatie zich over de jaren heen in de regio's, hoe bereik en betrek je mensen met schulden en/of een laag inkomen en hoe betrek je inwoners bij het ontwikkelen van lokaal integraal gezondheidsbeleid.

We hebben in de zes regio's verschillende inwonerinitiatieven en inwonerparticipatieprojecten gevolgd. Hiervoor zijn interviews en focusgroepen gehouden met verschillende doelgroepen, waaronder al betrokken inwoners, mensen met schulden, beleidsmedewerkers, wethouders, welzijnsprofessionals, inwoner- en patiëntvertegenwoordigers. Daarnaast zijn de bevindingen besproken met een panel bestaande uit belanghebbenden in de regio's om de bevindingen te verrijken. (De Weger et al., 2018; De Weger et al., 2020; De Weger et al., 2022a; De Weger et al., 2022b; De Weger et al., 2022c).

Handvatten voor succesvolle inwonerparticipatie

Onderstaande handvatten en praktijkvoorbeelden geven inzicht in de randvoorwaarden voor het ondersteunen en faciliteren van inwoners bij inwonerparticipatie.

Ontwikkel een gezamenlijke visie en spreek hierbij duidelijke rollen af

Zoals hierboven beschreven, hebben inwoners, professionals en organisaties verschillende uitgangspunten, ervaringen en verwachtingen ten aanzien van inwonerparticipatie. Wanneer men samen aan inwonerparticipatie wil werken, is het juist belangrijk om een gezamenlijke en overkoepelende visie te ontwikkelen waarin ieders belangen samenkomen. Het is hierbij nodig dat professionals en inwoners open zijn over hun verwachtingen. Staat de organisatie echt open voor het betrekken van en samenwerken met inwoners, en in welke mate? En wat zijn de behoeften van inwoners hierbij? Ook is het belangrijk om de rollen van inwoners en professionals concreet te maken. Daardoor is helder wat van ieder verwacht wordt.

In de praktijk

- Bij de ontwikkeling van een gezamenlijke visie zijn in de regio's de behoeften van inwoners op verschillende manieren opgehaald. Zo is een online platform gebruikt waarop ideeën werden gedeeld, getoetst en input van inwoners werd gevraagd. Ook is men langs de deur gegaan bij inwoners om te begrijpen hoe zij naar hun omgeving kijken, en zitten inwonervertegenwoordigers in het bestuur van een regionaal initiatief.
- Behoeften en verwachtingen van professionals of inwoners kunnen onderling ook verschillen. Zo kunnen er onder inwoners bijvoorbeeld verschillende ideeën zijn over het doel van een inwonerinitiatief, en kunnen professionals verschillen in de mate waarin ze open staan voor inwonerparticipatie. Het is belangrijk bewust te zijn van deze mogelijke verschillen.
- Voor het kunnen delen van behoeften is een **veilige en vertrouwde omgeving** voor de inwoners belangrijk.

Betrek inwoners zo vroeg mogelijk

Het betrekken van inwoners geeft zicht op hoe zij denken over gezondheid, de leefomgeving en zorg en beleid, wat hun behoeften zijn en hoe zij hun rol hierin zien. Het is belangrijk dit zo vroeg mogelijk in het proces te doen. Hierdoor wordt duidelijk of de definities en prioriteiten van inwoners en organisaties in lijn zijn met elkaar en of er dus echt gedaan wordt wat nodig is. Sommige organisaties en professionals betrekken inwoners bewust later in het proces, bijvoorbeeld omdat ze twifelen of inwoners breder dan hun eigen persoonlijke interesses kunnen denken. Hierdoor sluit de aanpak van inwonerparticipatie mogelijk niet aan bij wat inwoners nodig hebben. Ook kunnen zij in dat geval het idee krijgen dat hun bijdrage niet genoeg wordt gewaardeerd.

In de praktijk

- Zorg voor goede relaties met al betrokken inwoners om via deze relaties ook connecties op te kunnen bouwen met een bredere groep inwoners. Zulke relaties zorgen er ook voor dat er sneller met meerdere inwoners geschakeld kan worden.
- Benut bestaande raden (onder andere dorpsraden/wijkraden, cliënten/patiëntenraden, kerkraden), inwoner-initiatieven, sportverenigingen en andere clubs. Zij hebben een goed beeld van wat er speelt in gemeenschappen en wat de behoeften zijn. Zij kunnen weer andere inwoners aanhaken en gaan graag de (gelijkwaardige) samenwerking aan met organisaties en professionals.

Creëer een veilige omgeving en vertrouwde sfeer voor inwoners

Het is voor inwoners die willen participeren belangrijk dat zij zich comfortabel voelen om hun ideeën met professionals te delen. Een veilige omgeving en vertrouwde sfeer zorgen ervoor dat inwoners meer en sneller ideeën delen. Dit is helemaal belangrijk voor kwetsbare groepen die soms wantrouwig zijn tegenover organisaties en zich niet altijd veilig voelen in een institutionele omgeving.

In de praktijk

- Organiseer activiteiten in een omgeving die aansluit bij de voorkeur van de inwoners. Bijvoorbeeld een buurthuis, sportclub of een andere neutrale omgeving.
- Het is belangrijk om gebruik van jargon te voorkomen, omdat dit gelijkwaardige communicatie met inwoners in de weg staat.
- Het kan helpen om (neutrale) gespreksleiders in te zetten om het gesprek met inwoners aan te gaan (bijvoorbeeld onderzoekers of medewerkers van inwoner-vertegenwoordigende organisaties).
- Inwoners kunnen elkaar ondersteunen en zorgen voor vertrouwde sfeer bij inwonerparticipatie. Het is echter ook belangrijk om er bewust van te zijn dat inwoners onderling ook van perspectief kunnen verschillen. Organisaties of professionals kunnen een rol spelen in het creëren van een veilige omgeving om deze verschillende perspectieven in beeld te krijgen.
- Respecteer de grenzen van inwoners ten aanzien van hun betrokkenheid (bijvoorbeeld qua tijdsinvestering en mate van gewenste betrokkenheid).

Zet in op ondersteunend en transparant leiderschap

Een reflex bij het organiseren van inwonerparticipatie kan zijn dat organisaties of professionals een vorm van sturend, top-down leiderschap inzetten. Om goed in te kunnen zetten op inwonerparticipatie, blijkt het echter belangrijk om in te zetten op ondersteunend leiderschap, waarbij er een basis is van transparantie en tweerichtingsverkeer. Dit houdt in dat er relaties worden opgebouwd waarbij inwoners makkelijker informatie met professionals kunnen delen en dat er oprecht geluisterd wordt naar hun input. Daarnaast delen professionals ook op tijd informatie en middelen met inwoners, bijvoorbeeld over onzekerheden in het proces. Om goed ondersteunend leiderschap te bieden, is het belangrijk aan te sluiten bij de ondersteuningsbehoeften van inwoners voor inwonerparticipatie (zie ook investeer in inwoners).

In de praktijk

- Het inzetten op een empathische en persoonsgerichte manier van communiceren is een belangrijk onderdeel van ondersteunend leiderschap, evenals het waarderen en respecteren van de input van inwoners.
- Het kan helpen als één persoon een coördinerende rol krijgt. Deze persoon kan dan als aanspreekpunt dienen voor zowel professionals als inwoners en kan ingezet worden om de rollen van de organisaties, professionals en inwoners duidelijk neer te zetten. Deze coördinator kan zowel een professional als een inwoner zijn.
- Zorg dat er vanuit de organisatie een vaste contactpersoon is voor de vragen en ondersteuningsbehoeften van inwoners en inwonerinitiatieven. Hierdoor wordt het voor inwoners toegankelijker gemaakt om te communiceren met organisaties.

Wees bereid om inwoners een grotere rol te geven bij het plannen en implementeren van zorg en gezondheidsbeleid

Inwoners hebben verschillende behoeften als het gaat om een rol in het plannen en implementeren van zorg – en gezondheidsbeleid. Sommige inwoners werken vanuit eigen initiatieven en willen best meer verantwoordelijkheid oppakken met het initiatief. Anderen staan er voor open om een rol te spelen in het meedenken en besluiten in inwonerparticipatieprojecten. Inwoners willen dus best een grotere verantwoordelijkheid nemen, maar hiervoor moeten zij ook de ruimte krijgen vanuit organisaties en professionals. Dit vraagt van organisaties en professionals om een deel van hun eigen controle los te laten. Het delen van controle en geven van meer zeggenschap aan inwoners kan motiverend werken. Dit laat de inwoners zien dat hun inbreng echt gewaardeerd en gehoord wordt. Als organisaties zich te veel vasthouden aan hun eigen structuren en processen, werkt dit demotiverend.

Houd rekening met en adresseer scheve machtsverhoudingen tussen inwoners en professionals

Bij inwonerparticipatie is het belangrijk om bewust te zijn van mogelijk scheve machtsverhoudingen tussen inwoners en professionals. Dit wordt door professionals en inwoners als extra belangrijk ervaren wanneer inwoners betrokken zijn in besluitvormende rollen en posities. Deze scheve machtsverhoudingen ontstaan onder andere doordat professionals meer toegang hebben tot financiering en andere kennis en kunde hebben over het betreffende onderwerp en deze niet altijd delen met inwoners. Ook komt het vaak voor dat professionals als de expert worden gezien en de inwoners de 'lekenexpert'. Dit kan invloed hebben op hoe de input van inwoners gehoord en gewaardeerd wordt. Om de machtsverhoudingen te verbeteren, is het belangrijk om te erkennen dat rollen van inwoners en professionals kunnen verschillen, maar dat ze hoe dan ook gelijk gewaardeerd worden.

In de praktijk

- Geef meer inwoners de kans om een positie te bekleden van waaruit zij aan de besluitvorming kunnen deelnemen.
- Overweeg om meerdere inwoners (met verschillende achtergronden, interesses, kennis en kunde) mee te nemen in de besluitvorming. Als er maar één inwoner in een besluitvormende positie wordt meegenomen, kan die persoon al snel ervaren alleen ingezet te zijn om te kunnen schermen met inwonerparticipatie.
- Geef inwoners en inwonerinitiatieven de ruimte om zelf taken uit te voeren op vraagstukken rondom zorg en gezondheid in hun omgeving, zonder te veel beperkingen vanuit bijvoorbeeld de organisatiestructuren.

In de praktijk

- In de praktijk worden interventies soms zo ingericht dat ze aansluiten bij de structuur en gewoonten van de organisatie (bijvoorbeeld in tijdstip, locatie, of werkwijze). Dit sluit niet altijd aan bij de werkwijze en behoeften van inwoners, waardoor scheve verhoudingen kunnen ontstaan.
- Het inzetten op transparantie tussen professionals en inwoners maakt dat zij vanuit meer gelijkwaardigheid in gesprek kunnen gaan met elkaar (zie ook **ondersteunend leiderschap**).
- Het praten in jargon kan een barrière creëren om een gelijkwaardig gesprek met inwoners te voeren (zie ook **veilige omgeving**).
- Waardeer de input van alle inwoners (het maakt niet uit hoe groot of klein de bijdrage is).

Onderzoek en sluit aan bij de motivaties voor participatie van inwoners

Inwonerparticipatie vraagt tijd en investering van inwoners en vraagt van hen dus om een afweging met andere prioriteiten die zij kunnen hebben. Als je inwoners (blijvend) betrokken wilt houden, is het belangrijk om er voor te zorgen dat inwoners ook kunnen inzetten op rollen en taken die aansluiten bij waar zij energie van krijgen. Zo heeft de ene inwoner meer interesse in een grotere rol bij de besluitvorming binnen een inwonerparticipatieproject, terwijl iemand anders bijvoorbeeld meer energie haalt uit het bieden van directe ondersteuning aan anderen vanuit een rol als buddy of ervaringsdeskundige. Inwoners vinden het ook belangrijk dat zij aangesproken worden op hun kennis en vaardigheden. Dit motiveert inwoners om betrokken te zijn en te blijven.

Realiseer zichtbare en snelle successen om inwoners betrokken te houden

Snelle successen en de zichtbaarheid hiervan zijn belangrijk om inwoners (blijvend) te motiveren voor betrokkenheid. Dit is zeker belangrijk wanneer inwoners eerder minder goede ervaringen hadden met inwonerparticipatie of met de organisatie zelf. Als er niet op tijd succes wordt ervaren, kan dit een gevoel van machteloosheid of onzekerheid bij inwoners geven. Om successen te kunnen ervaren, is het belangrijk dat inwoners en professionals afstemmen over hun doelen en verwachtingen.

In de praktijk

- Het kan helpen om als professional open in gesprek te gaan met inwoners over hun vragen en ervaringen, in plaats van het gesprek te starten en te sturen vanuit eigen vragen of die van de organisatie. Dit helpt bij het opbouwen van relaties en zorgt ervoor dat het project niet alleen de vraag van de organisatie beantwoordt, maar ook die van inwoners zelf.
- Gebruik de kennis en vaardigheden van inwoners en zet in op de motivaties, interesses en passie van inwoners. Zo wordt er bij verschillende inwoner-initiatieven een gezamenlijke en geïntegreerde besluitvormingsstructuur ingericht om krachten te bundelen, zodat er meer ruimte is voor betrokken inwoners om in te zetten op taken waar ze meer energie van krijgen (bijvoorbeeld het zijn van een buddy of delen van ervaringskennis).
- Om de interesses en motivaties van inwoners te leren kennen, is er tijd nodig die expliciet hiervoor vrij gemaakt wordt. Zo kan er tijdens het gesprek over een **gezamenlijke visie** en de rolverdeling van inwoners en professionals ook bewust gesproken worden over waar de inwoners door gemotiveerd worden voor (blijvende) participatie.

In de praktijk

- Uit voorbeelden blijkt dat het helpt om inwoners regelmatig te informeren over wat er met hun input en betrokkenheid bereikt is, en welke successen hiermee behaald zijn. Het idee van wat een 'succes' is, kan echter wel verschillen tussen organisaties, professionals en inwoners. Het is belangrijk om bij het komen tot een **gezamenlijke visie** aandacht te besteden aan de definitie van succes en de verwachtingen daarover ook uit te spreken.
- Het kan echter ook zo zijn dat successen langer op zich laten wachten, doordat een interventie of implementatie bijvoorbeeld langer duurt dan vooraf bedacht. Ook dan is het belangrijk om transparant over de voortgang te blijven communiceren met inwoners (zie ook **ondersteunend en transparant leiderschap**).

Investeer in inwoners zodat ze kennis, zelfvertrouwen en middelen hebben om te participeren

Om te kunnen participeren op een manier die aansluit bij de behoeften van een brede groep inwoners is het belangrijk dat inwoners hier wel de kennis, zelfvertrouwen en middelen voor hebben. Zo komt het momenteel bijvoorbeeld vaak voor dat maar een selecte groep inwoners betrokken wordt in inwonerparticipatieprojecten. Het is daarom belangrijk om na te denken hoe inwoners die willen participeren, hierin ondersteund kunnen worden. Zo geven sommige inwoners aan naast ondersteunend leiderschap ook ondersteuning te willen in kennis, bijvoorbeeld over de invulling van hun rol in een stuurgroep. Ook benoemen inwoners dat middelen kunnen helpen. Denk aan een reiskostenvergoeding voor een overleg.

In de praktijk

- Om zelfvertrouwen van inwoners te vergroten om te participeren, kunnen de al betrokken inwoners een belangrijke rol spelen. Denk bijvoorbeeld aan dorpsondersteuners als schakel(persoon) tussen organisaties en dorpskernen.
- Voor het opbouwen van relaties met moeilijk bereikbare inwoners is het nuttig om via de dichtstbijzijnde professionals en zorg- en ondersteuningsorganisaties te starten: bijvoorbeeld via cliëntondersteuners, voedselbanken, en kredietbanken. Voor het vergroten van het zelfvertrouwen spelen onder andere ook **ondersteunend leiderschap** en een **veilige omgeving** een rol.
- Inwonerparticipatie kan bevorderd worden door inwoners te faciliteren met trainingen, zoals een training voor het kunnen oppakken van een rol als ervaringsdeskundige.
- Om inwoners te faciliteren een rol te spelen in hun zorg en leefomgeving, is investering in de sociale infrastructuur nodig, om de toegankelijkheid van zorg en ondersteuning te verbeteren en om de gemeenschapskracht en sociale cohesie te verstevigen.
- Niet alleen inwoners kunnen ondersteund worden in het leren en ontwikkelen. Ook professionals hebben hulp nodig in het leren hoe zij een ondersteunende rol kunnen hebben bij inwonerparticipatie.

Inzetten op bovenstaande handvatten vraagt om investering in een passende participatieomgeving

Bovenstaande handvatten laten zien wat nodig is om inwoners te ondersteunen en faciliteren bij inwonerparticipatie. Echter, dit vraagt een ziens- en werkwijze van professionals en organisaties die nog niet altijd overeenkomt met bestaande werkwijzen of structuren. Inwoners, professionals en organisaties hebben aangegeven dat voor het vormgeven van een passende participatieomgeving een cultuuromslag nodig is. Deze cultuuromslag kost tijd en vraagt om prioritering en investering op organisatieniveau en op landelijk niveau.

In de praktijk

- Om de participatieomgeving te creëren kunnen organisaties, zoals gemeenten, hun professionals meer de ruimte en flexibiliteit geven die nodig is om aan te sluiten bij de taal, behoeften en interesses van inwoners en gemeenschappen.
- Een passende participatieomgeving vraagt om een werkwijze waarbij inwonerparticipatie niet enkel top-down vanuit organisaties wordt geïnitieerd, maar er in bijvoorbeeld gemeenten ook ruimte wordt gemaakt voor inwonerinitiatieven. Als inwonerparticipatie wel vanuit organisaties georganiseerd wordt, is het waardevol om te weten wat er al allemaal gebeurt in de wijk of gemeente, en waar eventueel bij aangesloten kan worden.
- Inzetten op een passende participatieomgeving kan landelijk gefaciliteerd worden door hier vanuit beleid aandacht voor te vragen en de dialoog tussen inwoners en organisaties te faciliteren. Ook verdere kennisontwikkeling is hierbij van belang; zo kan gefaciliteerd worden dat organisaties en inwoners van elkaar en andere voorbeelden kunnen leren.

Tot slot

Deze publicatie is geschreven als hulpmiddel voor organisaties en professionals en beschrijft de handvatten om inwoners succesvol te kunnen ondersteunen en faciliteren bij inwonerparticipatie. De handvatten staan niet op zichzelf, maar hangen met elkaar samen. Zo speelt ondersteunend en transparant leiderschap bijvoorbeeld ook een belangrijke rol in het creëren van een veilige omgeving, en is het gesprek over een gezamenlijke visie erg belangrijk om ook in te kunnen zetten op de motivaties van inwoners zelf. Om echt goed in te zetten op inwonerparticipatie is een cultuuromslag nodig waarbij organisaties, professionals en inwoners er voor open staan én ruimte en tijd maken om samen te leren over een passende vormgeving van inwonerparticipatie. Alleen dan kan inwonerparticipatie op een succesvolle manier worden ingezet voor zowel inwoners als organisaties.

Referenties

- De Weger E., Van Vooren N., Luijkx K.G., Baan C.A., Drewes H.W. (2018). Achieving successful community engagement: A rapid realist review. *BMC Health Services Research*. 18 (1) 285
- De Weger E., Van Vooren N., Drewes H., Luijkx K.G., Baan C.A. (2020). Searching for new community engagement approaches in the Netherlands: a realist qualitative study. *BMC Public Health*. 20 (1) 508
- De Weger, E. (2022a). A work in progress: successfully engaging communities for health and wellbeing. A realist evaluation. [Proefschrift, Tilburg University]
- De Weger E., Drewes H., Van Vooren N., Luijkx K.G., Baan C.A. (2022b). Engaging Citizens in Local Health Policymaking in a Dutch Municipality. A Realist Explorative Case-Study. *Plos One*. 2022: 17 (3)
- De Weger E., Baan C.A., Bos C., Luijkx K.G., Drewes H. (2022c). They need to ask me first. Community engagement with low-income citizens. A realist qualitative study. *Health Expectations*.
- O'Mara-Eves A., Brunton G., McDaid D. (2013). Community engagement to reduce inequalities in health: a systematic review, meta-analysis and economic analysis. *Public Health Research*. 1:4
- RIVM (2021). *Lerende Evaluatie Juiste Zorg op de Juiste Plek: Update 2021*. [Lerende evaluatie](#)

.....
Auteurs: E. de Weger, N. van Vooren, B. Keij

.....
Contactpersoon: B. Keij (brigitta.keij@rivm.nl)

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

november 2022

De zorg voor morgen begint vandaag